

UPUTSTVO ZA POPUNJAVANJE OBRASCA ISTRAŽIVANJE O STRUKTURI ZARADA ZA 2022. GODINU

Ovo su kratka metodološka uputstva za Istraživanje o strukturi zarada za 2022., koje se u FBiH provodi prvi puta prema preporukama i regulativama EU. Istraživanje se provodi na cijeloj teritoriji BiH u isto vrijeme i prema istim metodološkim postavkama propisanim od strane EU. Cilj ovog istraživanja je dobiti tačne i uporedive podatke o primanjima zaposlenih u EU i zemljama kandidatima koji će poslužiti za donošenje odluka i u istraživačke svrhe. Ovo istraživanje će dati detaljne i uporedive informacije o vezi između visine primanja zaposlenih, individualnih karakteristika zaposlenih (dob, spol, zanimanje, završena škola, dužina staža, vrsta radnog odnosa, sati rada) i karakteristika poslovnog subjekta (ekonomska aktivnost, veličina itd.).

Istraživanje o strukturi zarada se provodi na uzorkom izabranim poslovnim subjektima – pravnim osobama.

Svaki poslovni subjekat izabran u uzorak će sam vršiti odabir zaposlenih za koje je potrebno dostaviti podatke, prema uputstvu navedenom u tabeli ispod.

Podatke na naslovnoj stranici je potrebno popuniti za poslovni subjekat kao cjelinu, a podatke u tabelama B1 i B2 je potrebno popuniti za zaposlene i to samo za one zaposlene koji su primili plaću za oktobar 2022. godine ako su izabrani u uzorak zaposlenih na način koji je prikazan u tabeli ispod.

DIO 1 - OBUHVAT ZAPOSLENIH

Ako je u poslovnom subjektu broj zaposlenih koji su primili platu za svoj rad za oktobar 2022.(pitanje 9.1):

- 1. MANJI OD 10, tada NE POPUNJAVATE dalje obrazac, nego samo naslovnicu,**
- 2. OD 10 do 49 zaposlenih, tada obrazac popunjavate za sve zaposlene koji su primili plaću za oktobar 2022. godine. Pređite na dio 3,**
- 3. OD 50 I VIŠE: molimo vas da obavezno pročitate DIO 2.**

DIO 2 - UPUTSTVO ZA IZBOR UZORKA ZAPOSLENIH

Ako je u poslovnom subjektu bilo više od 50 zaposlenih koji su primili plaću za oktobar 2022, ne treba davati podatke za sve zaposlene nego samo za one koje ćete izabrati u uzorak na sljedeći način:

Korak 1 Napravite abecedni spisak zaposlenih koji su primili platu za oktobar 2022. godine (pitanje 9.1).

Korak 2 Prema sljedećoj tabeli, u zavisnosti od broja zaposlenih (kolona 1), odredite broj zaposlenih za koje treba da popunite podatke u obrascu (kolona 2).

Način izbora osoba za koje treba popuniti tabele B1 i B2 opisan je u koloni 3.

Ukupan broj zaposlenih koji su primili plaću za oktobar 2022, (pitanje 9.1)	Broj zaposlenih za koje treba popuniti podatke	Postupak izbora zaposlenih u uzorak
1	2	3
Između 50 i 99	50% (svaki drugi)	Izaberite zaposlene pod rednim brojevima 1,3,5,7 itd. do kraja spiska iz koraka 1.
Između 100 i 249	25% (svaki četvrti)	Izaberite zaposlene pod rednim brojevima 1,5,9,13 itd. do kraja spiska iz koraka 1.
Između 250 i 1499	10% (svaki deseti)	Izaberite zaposlene pod rednim brojevima 1,11,21,31 itd. do kraja spiska iz koraka 1.
1500 i više	150 zaposlenih	Izaberite zaposlene pod rednim brojevima 1, 1+K, 1+2K itd. do kraja spiska zaposlenih iz koraka 1. K= broj zaposlenih u poslovnom subjektu koji su primili platu za oktobar/150. Npr. broj zaposlenih koji su primili platu za oktobar je 1800. K=1800/150=12 što znači da se bira svaki 12-ti zaposlenik.

Primjer:

Ako poslovni subjekat ima 99 zaposlenih, u obrascu treba popuniti podatke za 49 zaposlenih ($50\%=99/2=49,5$); Ako ima 128 zaposlenih, obrazac treba popuniti za 32 zaposlena ($25\%=128/4=32$).

DIO 3 - UPUTSTVO ZA POPUNJAVANJE TABELA

Dio 3 ovog obrasca sastoji se od dvije tabele:

Tabela B1 - Opšte karakteristike zaposlenih:

- Ne postoji obaveza dostavljanja sljedećih podataka u tabeli B1: ime i prezime, dan i mjesec rođenja. Umjesto imena i prezimena dozvoljeno je koristiti interni identifikator (ili redni broj osobe). Obzirom na to da se putem ovog istraživanja prikupljaju podaci o zaposlenima iz kadrovske i računovodstvene evidencije u dvije tabele, podaci o imenu i prezimenu su poželjni da bi zaposleni u izvještajnoj jedinici, koji popunjavaju obrazac, znali na koga se podaci odnose i time smanjili mogućnost greške prilikom unosa. Takođe, na ovaj način se olakšava provjera podataka. Prilikom popunjavanja podataka voditi računa o tome da za istog zaposlenog podatke u tabeli B2 treba popunjavati u istom redu u kome su upisani u tabeli B1.

Radi zaštite individualnih podataka izvještajna jedinica može za svoje potrebe da popuni obrazac sa imenima i prezimenima zaposlenih osoba i punim datumima rođenja a da Federalnom zavodu za statistiku pošalje obrazac sa rednim brojem osobe i godinom rođenja, bez imena i prezimena, dana i mjeseca rođenja.

Tabela B1 - Karakteristike zaposlenih za OKTOBAR 2022. :

- Pod **najvišom završenom školom** (stavka 9) podrazumijeva se vrsta škole čijim je završavanjem osoba stekla najviši stepen obrazovanja i diplomu, redovnim školovanjem ili školovanjem koje zamjenjuje redovnu školu.

- **Zanimanje prema radnom mjestu** (stavke 10 i 11) se odnosi na vrstu posla koju osoba obavlja na radnom mjestu. Na pitanju 10, iz padajućeg menija odabrati odgovarajuće zanimanje. Ukoliko ne budete mogli izabrati nijedno od ponuđenih, potrebno je upisati što precizniji opis zanimanja odnosno vrste posla koji osoba obavlja na pitanju 11, a šifriranje će izvršiti statistika.

U slučaju da se popunjava papirni obrazac, potrebno je sa spiska Vrsta zanimanja (koji se dostavlja uz obrazac) prepisati šifru zanimanja u kolonu 10.

Zanimanje ne mora biti u vezi sa stepenom obrazovanja ili specijalizacijom zaposlenog nego se veže za konkretan posao koji obavlja osoba, npr. pravnik koji pruža taksi usluge po zanimanju je taksista, a ne pravnik. U cilju omogućavanja šifriranja odgovori moraju biti jasni i kompletni.

Glavne grupe zanimanja su formirane prema složenosti poslova i potrebnoj stručnoj spremi. Postoji 10 rodova zanimanja koja počinju šiframa od 0 do 9. Od velikog značaja je raspoređivanje osobe u odgovarajući rod zanimanja (prva cifra zanimanja).

S tim u vezi, zanimanja koja počinju šifrom 2 najčešće obuhvataju osobe sa visokom školskom spremom, programi dodiplomskog, diplomskog i postdiplomskog univerzitetskog obrazovanja.

Zanimanja koja počinju šifrom 3 najčešće obuhvataju osobe sa završenim srednjim i postsrednjim nivoom obrazovanja, osim univerzitetskog obrazovanja.

Zanimanja koja počinju šiframa od 4 do 8 najčešće obuhvataju osobe sa završenim srednjim nivoom obrazovanja.

Za zanimanja koja počinju šifrom 9 nije potrebno stručno znanje. Osposobljavanje za ta zanimanjima obavlja se priučavanjem na radu.

Ova pravila treba imati na umu kod odabira šifre zanimanja.

U većini slučajeva odgovori na pitanja će se odnositi na uobičajena zanimanja i specijalnosti kao što su računovođe, daktilografi, električari, kuriri, pismonoše itd. Međutim, biće i slučajeva specifičnih zanimanja, posebno kod osoba koje rade u fabrikama, gdje se obavljeni posao mora u potpunosti opisati, npr. vaganje, pakovanje itd. Odgovori kao što su radnik, metalac, tehničar, rukovodilac, tehnolog, bankovni činovnik, poljoprivrednik nisu prihvatljivi, jer ne opisuju egzaktno posao koji se obavlja. Prihvatljivi odgovori su npr. rudarski radnik, radnik na preradi duhana, alatničar, rukovodilac finansija, tehnolog proizvodnje crne metalurgije itd.

TABELA B2- PODACI ZA CIJELU 2022. GODINU

- **Kolona 14: UKUPAN bruto godišnji iznos isplaćenih novčanih primanja zaposlenog za 2022. godinu** obuhvata zbir svih mjesečnih, kvartalnih i godišnjih bruto izvršenih isplata za zaposlenog za 2022. godinu. To su isplaćene bruto plaće i ostala primanja zaposlenog koja su isplaćena u bruto iznosu (npr. topli obrok, regres i sl. isplaćeni iznad propisanog maksimalnog iznosa, jubilarne nagrade i sl.). Ne uključivati obračunate iznose koji nisu isplaćeni. Ukoliko je zaposleni radio dio godine popuniti izvršene isplate za dio godine. Nije potrebno prilagođavati isplatu na punu godinu.

Mjesečna bruto plata obuhvata:

- 1) Isplaćena plaća za mjesec, za rad s punim, s kraćim od punog i dužim od punog radnog vremena (prekovremeni rad), isplata razlike za ranije mjesece izvršena u toku izvještajnog mjeseca, dodatke za dežurstva, rad u smjenama, noćni rad, rad nedjeljom i praznikom,
- 2) Naknade plaće za neostvarene sate rada: godišnji odmor, plaćeni dopust, državne praznike i neradne dane utvrđene zakonom, bolovanja koja padaju na teret poslovnog subjekta (poslodavca), odsutnost za stručno obrazovanje, zastoje u poslu bez krivnje zaposlenog,
- 3) Doprinosi iz bruto-plaće,
- 4) Akontaciju poreza na dohodak.

NAPOMENA: BRUTO PLAĆA NE OBUHVATA DOPRINOSE NA BRUTO PLAĆU

- **Kolona 15: Od toga: Ukupni isplaćeni bruto godišnji i kvartalni bonusi (npr. trinaesta plaća, jubilarne nagrade i sl.)**

U ovoj koloni se odvojeno iskazuju bruto godišnji i kvartalni bonusi koji su već uključeni u stavci 14. Izraz bonus je suviše uopšten. Misli se na periodična, neredovna plaćanja koja se ne isplaćuju svaki mjesec a dio su bruto plaćanja iz prethodne kolone.

- **Kolona 16: UKUPAN neto godišnji iznos isplaćenih novčanih primanja zaposlenog za 2022.** - u ovoj koloni se iskazuje neto iznos ukupnih primanja iskazanih u koloni 14.

'NAPOMENA: U NETO IZNOS NE UKLJUČIVATI AKONTACIJU POREZA NA DOHODAK.

Iznos u koloni 16 se izračunava kada se od bruto iznosa u koloni 14 oduzmu doprinosi iz bruta i akontacija poreza na dohodak.

- **Kolona 17: UKUPAN godišnji iznos isplaćenih ostalih mjesečnih novčanih primanja zaposlenog na koje se ne plaćaju porezi i doprinosi** obuhvata zbir svih redovnih mjesečnih isplata za topli obrok, prevoz i sl. koji su isplaćeni do visine propisanog maksimalnog iznosa i za koje se ne obračunavaju porezi i doprinosi. Ova isplata nije iskazana u prethodnim kolonama.

- **Kolona 18: Ukupni isplaćeni godišnji i kvartalni bonusi na koje se ne plaćaju porezi i doprinosi (npr. regres, otpremnine, posmrtnine i sl.)** - u ovoj koloni se iskazuju bonusi koji nisu mjesečnog karaktera a isplaćeni su do propisanog maksimalnog iznosa i za koje se ne obračunavaju porezi i doprinosi. Ova isplata nije iskazana u prethodnim kolonama.

- **Kolona 19: Broj sedmica na koji se odnosi bruto godišnja plata** se izračunava tako što se ukupan broj dana (sa vikendima) na koje se odnosi isplaćena plaća podijeli sa 7. **Primjer:** Ukoliko je osoba radila od 01.07. do 12.11. 2022. broj sedmica se računa na sljedeći način: ukupan broj dana $145/7=20,71$ sedmica. Broj sedmica treba da odgovara podatku o isplaćenoj plaći. Ukoliko plaća nije isplaćena za cijelu godinu tada i broj sedmica treba da odgovara isplaćenoj plaći. Ako se plaća odnosi na cijelu godinu tada je broj sedmica 52,14.

Ako se radi o zaposlenom koji radi nepuno radno vrijeme a primio je plaću za cijelu godinu broj sedmica je 52,14. Ako je zaposlenik primio plaću za 6 mjeseci tada je broj sedmica 26,07 bez obzira je li radio puno ili kraće radno vrijeme.

- **Kolona 20: Ukupan broj dana godišnjeg odmora** obuhvata ukupan godišnji odmor bez obzira je li iskorišten ili nije. To je broj dana godišnjeg odmora po rješenju, koji se plaća.

TABELA B2- PODACI ZA OKTOBAR 2022. GODINE

-Kolona 21: Bruto isplaćena novčana primanja zaposlenog za oktobar 2022. godine obuhvataju bruto plaću za oktobar (bez obzira u kom mjesecu je izvršena isplata), ostala primanja za oktobar ukoliko su isplaćena preko propisanog maksimuma i na iste su plaćeni porezi i doprinosi. U ovaj iznos je potrebno uključiti i plaću za prekovremene sate kao i posebne dodatke za rad u smjenama, noćni rad i sl. ukoliko postoje. Ove iznose je potrebno takođe iskazati i odvojeno u kolonama 22 i 23.

U bruto iznos ne uključivati doprinose na plaću.

- Kolona 24: Neto isplaćena novčana primanja zaposlenog za oktobar 2022. godine - u ovoj koloni se iskazuje neto iznos primanja iskazanih u koloni 21.

'NAPOMENA: U NETO IZNOS NE UKLJUČIVATI AKONTACIJU POREZA NA DOHODAK.

Iznos u koloni 24 se izračunava kada se od bruto iznosa iz kolone 21 oduzmu doprinosi iz bruta i akontacija poreza na dohodak.

-Kolona 25: Ostala isplaćena novčana primanja zaposlenog za oktobar 2022. godine na koje se ne plaćaju porezi i doprinosi su primanja isplaćena za oktobar do visine zakonskog maksimuma i na koje se ne plaćaju porezi i doprinosi kao što je topli obrok za oktobar, prevoz i sl.. Ova isplata nije iskazana u prethodnim kolonama.

- Kolona 26: Ukupan broj PLAĆENIH sati za oktobar 2022. uključuje redovne i prekovremene sate, sate koje osoba nije radila, ali su plaćeni od strane poslovnog subjekta (npr. bolovanje do 30 dana, praznici i sl.), tj. sve sate za koje je isplaćena plaća za mjesec oktobar.

Broj plaćenih prekovremenih sati se takođe iskazuje i odvojeno u koloni 27. Broj plaćenih sati treba da odgovara podatku o isplaćenoj plaći za oktobar.

- Kolona 28: Broj neplaćenih sati za oktobar (npr. neplaćeno odsustvo)

(NAPOMENA: Detaljno uputstvo se može dobiti na zahtjev ili pronaći na stranici: www.fzs.ba)